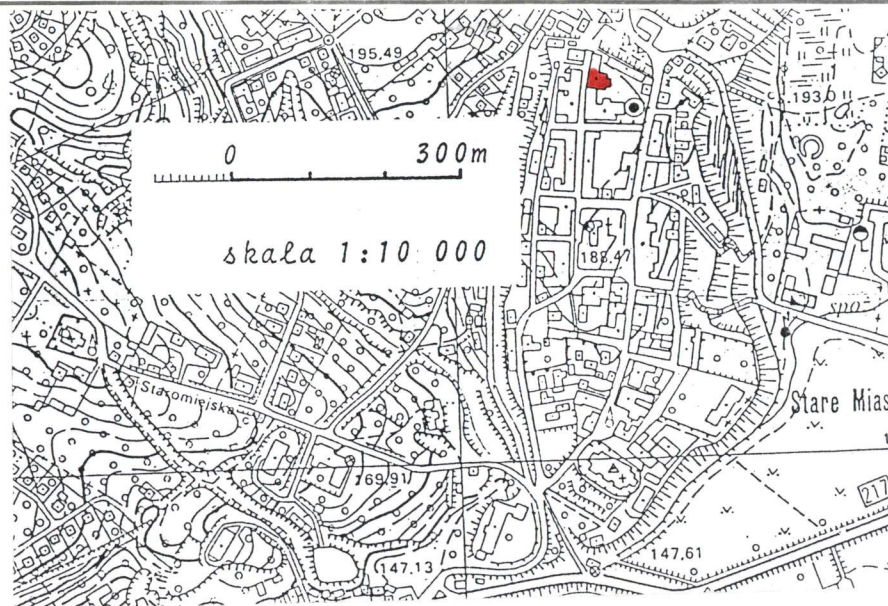

1. Obiekt 292/1
KOŚCIÓŁ SZPITALNY P. W. ŚW. DUCHA, OB. FILIALNY

2. Czas powstania
2 poł. XIV, 2 poł.
XVII, po 1757, 1829

3. Miejscowość
SANDOMIERZ

11. Zd

4. Adres Sandomierz
ul. Skopenki 10, d. Opatowska

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna
tarnobrzeskie
województwo

gmina / pow. Sandomierz

6. Poprzednie nazwy miejscowości

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo kieleckie

powiat Sandomierz

8. Właściciel i jego adres

Parafia rzym.-kat. p. w.
św. Józefa w Sandomierzu,
pl. św. Wojciecha 2,
diecezja sandomierska.

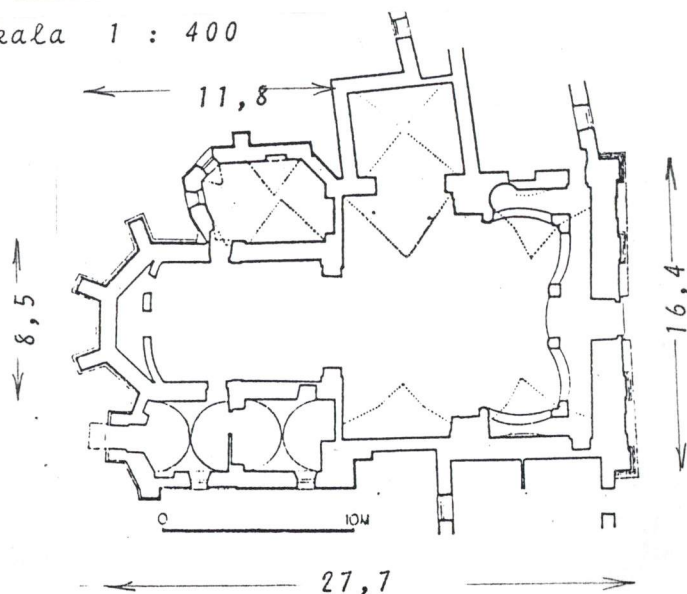
9. Użytkownik i jego adres

Kościół filialny p.w. św.
Ducha w Sandomierzu para-
fii rzym.-kat. p. w. św.
Józefa, ul. Opatowska 10.

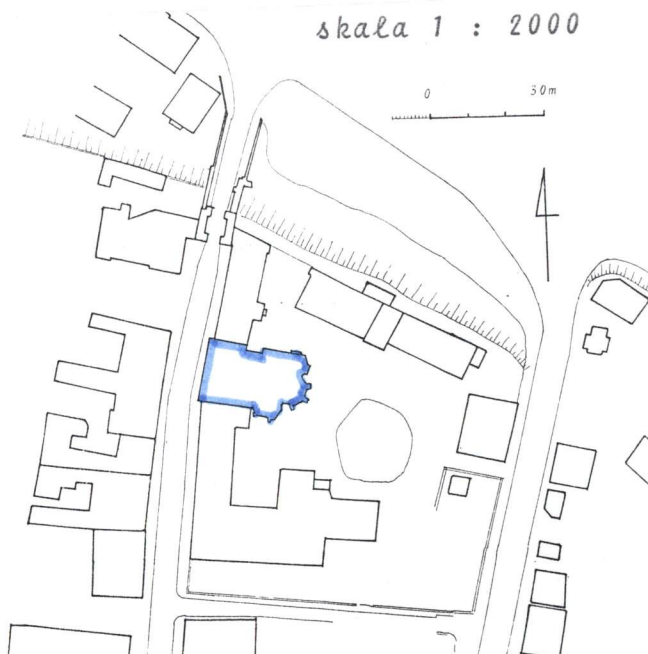
10. Rejestr zabytków

Nr 10.A data 9.03.1977
26/A 20.01.1966

skala 1 : 400

skala 1 : 2000

k.XIII(1292?)-erekcja z fundacji Żegoty kasztelana krakowskiego dla konwentu kanoników regularnych de Saxia (tzw. duchaków) - budowa kościoła drewnianego (?).

2poł.XIV-budowa murowanego kościoła św. Ducha.

1757-wielki pożar kościoła-przebudowa sklepień nawy i prezbiterium, budowa chóru muzycznego, wprowadzenie ołtarzowej ściany parawanowej, zmiana wykrojów okien prezbiterium na sklepienie odcinkowo, dekoracja kaplicy p.w. Pana Jezusa Miłosierznego, wyposażenie wnętrza (ołtarze, ambona).

1809-zniszczenie i dewastacja w czasie polsko-austriackich walk o Sandomierz.

pocz.XIX-likwidacja kaplicy północnej.

1823-29-przebudowa elewacji wg projektu F. Popławskiego z 1823 (z nieznacznymi odstępstwami).

po 1829 (między 1837 a 1857?)-likwidacja zewnętrznej z dwu przybudówek do prezbiterium od północy, dostępnych z zewnątrz.

2poł.XIX -dekoracja fasady: w tympanonie Oko Opatrzności, w płycinach bocznych piętra imitacje podziałów okiennych.

1877-dekoracja architektoniczno-geometryczna wnętrza prezbiterium i nawy wykonana zapewne przez malarza Dąbrowskiego przy okazji prze-malowania malowidła ołtarzowego.

XIX/XX-dekoracja bocznych blend fasady: malowane postaci świętych, m. in. św. Mikołaj (?).

1912-rekonstrukcja przemalowanego olejno malowidła ołtarzowego przez Karola Frycza, wraz z dekoracją malarską wewnątrz.

pocz. XX -"regotycyzacja" okien prezbiterium.

1923-uporządkowanie tynków i wejścia do przybudówki północnej.

Sytuacja: kościół orientowany, usytuowany w obrębie zabudowań terenu szpitalnego, położonego w północnej części wzgórza staromiejskiego, ograniczonego murami obronnymi (pomiędzy bramą Opatowską a d. Zawichojką), ul. Skopenki (d. Opatowską) i Sokolnickiego (d. Zawichojką) oraz Szpitalną od południa. Fasadą przylega do ulicy Skopenki, stanowiąc dominantę całego zespołu. Flankowany od północy i południa skrzydłami szpitalnymi i klasztornymi, usytuowanymi w ciągu ul. Skopenki.

Materiał, konstrukcja, technika: murowany z cegły (gł. w tzw. wątku polskim) z użyciem kamienia (piaskowca) do obramień okiennych, profili cokołu, gzymsu podokiennego i wieńczącego. Fasada, wschodni szczyt nawy, kaplica p.w. Pana Jezusa Miłosierznego i przybudówka północna tynkowane. Sklepienia murowane, w prezbiterium i nawie żaglaste, w kaplicy p.w. Pana Jezusa Miłosierznego kolebkowo-krzyżowe, w przybudówce i zakrystii kolebkowe. Więźba dachowa drewniana o konstrukcji storczykowej. Dachy pokryte blachą miedzianą. Posadzki kamienne (piaskowiec) i marmurowe (w prezbiterium i kaplicy). Schody kręcone, żeliwne na chór muzyczny, odkryte relikty zewnętrznej klatki schodowej ze schodami kręconymi, murowanej z cegły ze stopniami kamiennymi przy północno-wschodnim narożniku nawy.

Rzut: nawa na rzucie zbliżonym do prostokąta, prawie kwadratowa, prezbiterium znacznie węższe, dwuprzęsłowe z apsydą zamkniętą trójbocznie. Przy wschodniej części nawy od południa kaplica p.w. Pana Jezusa Miłosierznego. Przy prezbiterium od południa wieloboczna zakrystia, od północy prostokątna, dwuprzęsłowa przybudówka, mieszcząca przedsionek i składzik. Nawa, prezbiterium i zakrystia opięte uskokowymi przyporami. Nawa w części zachodniej przylega do klasztornych i szpitalnych skrzydeł zespołu zabudowań duchackich.

Bryła: nawa szersza i wyższa od prezbiterium, zamknięta od zachodu klasycystyczną fasadą z trójkątnym frontonem na tle wysokiego muru attykowego ze schodkowym szczytem, od wschodu szczytem o wolutowych spływach. Dach dwuspadowy z wieżyczką na sygnaturkę z latarnią. Prezbiterium niższe i węższe, nakryte dachem dwuspadowym, apsyda wielospadowa. Kaplica Pana Jezusa Miłosierznego niższa, kryta dachem dwuspadowym. Przybudówka północna z dachem pulpitowym, zakrystia od strony południowej dachem pulpitowym od wschodu wielobocznym. Kościół góruje nad sąsiednimi zabudowaniami klasztornymi i szpitalnymi duchaków.

Elewacje: fasada klasycystyczna, rozcłonkowana pilastrami na boniowanym cokole, między którymi nad przyziemiem odcinki gzymsu kordonowego oraz płyciny. Wyżej trójkątny fronton na tle wysokiego muru attykowego zwieńczonego schodkowym szczytem. Elewacje północna i południowa nawy przeszłone przez budynki klasztorne i szpitalne duchaków, o ceglany li-cu z widocznymi śladami zamurowanych ostrołukowych okien, nad nimi szeroki fryz wieńczący z cegieł układanych w jodełkę. Prezbiterium i wsch. narożniki nawy opięte uskokowymi szkarpami. Okna wąskie i wysokie,

kościół gotycki z elewacją klasycystyczną,
wyposażenie wnętrza późnobarokowe i rokokowe.

14. Kubatura nawa 4330 m ³ prezbiterium 2692 m ³ kaplica 946 m ³ zakrystia 283 m ³ przybudówka półn. 143 m ³ piwnice 165 m ³ piwnice 101 m ³	15. Powierzchnia użytkowa nawa 361 m ² prezbiterium 166 m ² kaplica 60 m ² zakrystia 25 m ² przybudówka półn. 25 m ² piwnice 35 m ² piwnice 50 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja 1945-48 - prace konserwatorskie zakrystii i przybudówki północnej nadzorowane przez Józefa Jamroza; m. in.: odsłonięcie okienka wschodniego zakrystii, likwidacja zewnętrznego wejścia do zakrystii, przywrócenie bezpośredniego przejścia z przybudówki północnej do prezbiterium: Program prac w Archiwum Diecezjalnym w Sandomierzu, bs. ok. 1944-45 - projekt odgródzenia nawy od przestrzeni pod chórem, zrealizowany przez budowniczego z Sandomierza Józefa Pietraszewskiego. 1. 70-te: prace badawcze (archeologiczne, architektoniczne, historyczne), konserwatorsko-budowlane: podbicie fundamentów, zabezpieczenie sklepień, uporządkowanie lica elewacji - wyk. PP PKZ o/Kraków i Kielce - także dokumentacja. 1. 80-te: kontynuacja prac budowlano-konserwatorskich: wymiana tynków fasady, wschodniego szczytu nawy, kaplicy i przybudówki północnej, wymiana pokrycia dachowego - wyk. PP PKZ o/Kielce, także dokumentacja; w trakcie prac odsłonięto fragmenty kamieniarki gotyckich okien oraz pozostałości zewnętrznej kręconej klatki schodowej z przejściem do kościoła w północnej ścianie nawy. 1982 - badania strytygraficzne tynków wewnętrznych oraz konserwacja obrazu Zesłania Ducha św. z ołtarza gł.: wyk. Karol Dąbrowski. 1986 - monochromatyczne malowanie wnętrza kościoła.		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Dobry stan zachowania - kościół po kompleksowych pracach budowlano-konserwatorskich. Konieczne uzupełnienie i dokończenie prac - odsłonięte relikty okien gotyckich i zewnętrznej klatki schodowej.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Konieczne dokończenie prac związanych z zabezpieczeniem i uczytelnieniem reliktyw gotyckich okien i zewnętrznej klatki schodowej. Konserwacja elementów wyposażenia, zwłaszcza dekoracji malarskiej kaplicy p.w. Pana Jezusa Miłosiernego.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Metropolitalne w Krakowie, wizytacja 1639, AVCap. 43.
Archiwum Państwowe w Sandomierzu - m. in. zbiór map i planów, bs.
Archiwum kościoła św. Ducha (m. in. archiwalia dot. sprowadzenia Sióstr Miłosierdzia oraz Akta Rady Opiekuńczej Z.D. Powiatu Sandomierskiego d.s. budowlanych Szpitala S^{go} Ducha i Hieronima).
Archiwum Kurii Diecezjalnej w Sandomierzu, bs.
Instytut Sztuki PAN w Warszawie - zdjęcia i pomiary.
Archiwum Sióstr Miłosierdzia w Warszawie.

22. Bibliografia

ks. Melchior Buliński: Monografia miasta Sandomierza, Warszawa 1879, s. 349-362.
Roman Koseła: O fundację szpitala św. Ducha w Sandomierzu, Ziemia Sandomierska, 1932/IV, s. 56-70.
W. Kalinowski, T. Lalik, T. Przypkowski, H. Rutkowski, S. Trawkowski: Sandomierz, Warszawa 1956.
s. Klara Antosiewicz: Klasztor św. Ducha de Saxia w Sandomierzu, Kronika Diecezji Sandomierskiej, 65, 1972, s. 32-44.
ks. Marian Zimałek: Siostry Miłosierdzia w Sandomierzu, Kronika Diecezji Sandomierskiej, 64, 1971, s. 15-20.
Szpital św. Ducha, dok. nauk.-hist., opr. Jerzy Zub, PP PKZ o/Kielce, 1983.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Projekt rozbudowy szpitala z projektem elewacji z 1823 r. wyk. F. Popławski, Archiwum Państwowe w Sandomierzu, bs.
Widoki elewacji i kościoła od strony dziedzińca wg fotografii H. Poddębskiego z 1922 r, IS PAN sygn. 23 868, 23 869.
Plan i elewacje kościoła wg pomiaru z 1950 r., Centralne Biuro Inwentaryzacji Zabytków, IS PAN 4518

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Jerzy Zub, XII 1990, IX 1993.
imię, nazwisko, data, podpis
plany, rysunki Jerzy Zub, IX 1993.
imię, nazwisko, data, podpis
zdjęcia fotogr. Grzegorz Komada, IX 1993.
imię, nazwisko, data, podpis
miejsce przechowywania negatywów PSOZ o/W Tarnobrzeg

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

karta ewidencyjna z X.1969 r., wyp. J. Sułek.
wkładki: szt. 3.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Sandomierz	Kościół szpitalny p.w. św. Ducha, ob. filialny	13. Opis, c.d., 23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne, c.d.

13. c.d.

umieszczone nad biegnącym wokół prezbiterium ciosowym gzymsem kapnikowym. Okna częściowo zamurowane lub, górą, przemurowane. Ostatnio odsłonięte resztki gotyckiej kamieniarki zachowanej w dolnych partiach okien. Ściany kaplicy i przybudówki północnej tynkowane.

Wnętrze: jednoprzestrzenna nawa otwarta szeroko półkolistą arkadą tęczy do znacznie niższego i węższego prezbiterium, zamkniętego trójboczną apsydą. Przy prezbiterium niewielkie pomieszczenie składowe i komunikacyjne (przedsiónek) od północy i zakrystia od południa. We wschodniej części ściany południowej nawy duża arkada, wypełniona ostatnio kutą kratą do kaplicy Pana Jezusa Miłosiernego. Wieloboczne zamknięcie prezbiterium odcięte parawanową wklęsłą ścianą ołtarza głównego z otworem na obraz. W zachodniej części nawy wbudowany murowany chór muzyczny, z ramionami wzdłuż bocznych ścian nawy, wsparty na rakadach filarów.

Wyposażenie: ołtarz główny późnobarokowy, malowany iluzjonistycznie na ścianie parawanowej z obrazem Zesłania Ducha Św. w arkadowym otworze. Dwa późnobarokowe ołtarze boczne z obrazami św. Wincentego a Paulo i Matki Boskiej Szkaplerznej oraz rokokowa ambona.

Instalacje: elektryczna, nagłaśniająca, grzewcza.

cokół fasady

fasada

portal główny

Wkładkę założył: Jerzy Zub, IX 1993
(imię, nazwisko, data)

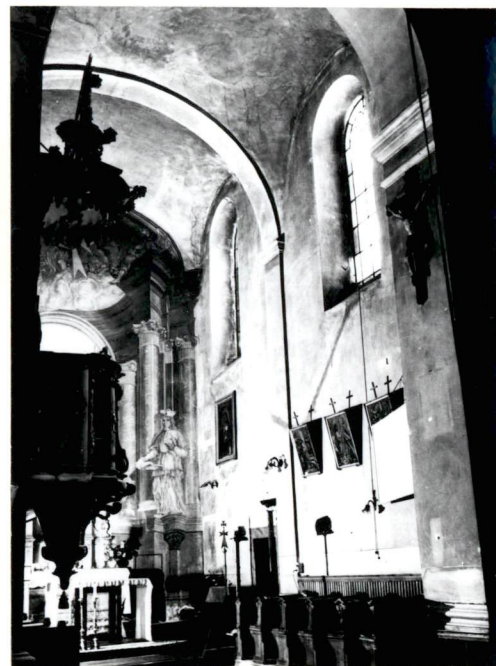
Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ o/W Tarnobrzeg

fragment fasady
z datą 1829

sklepienie prezbiterium

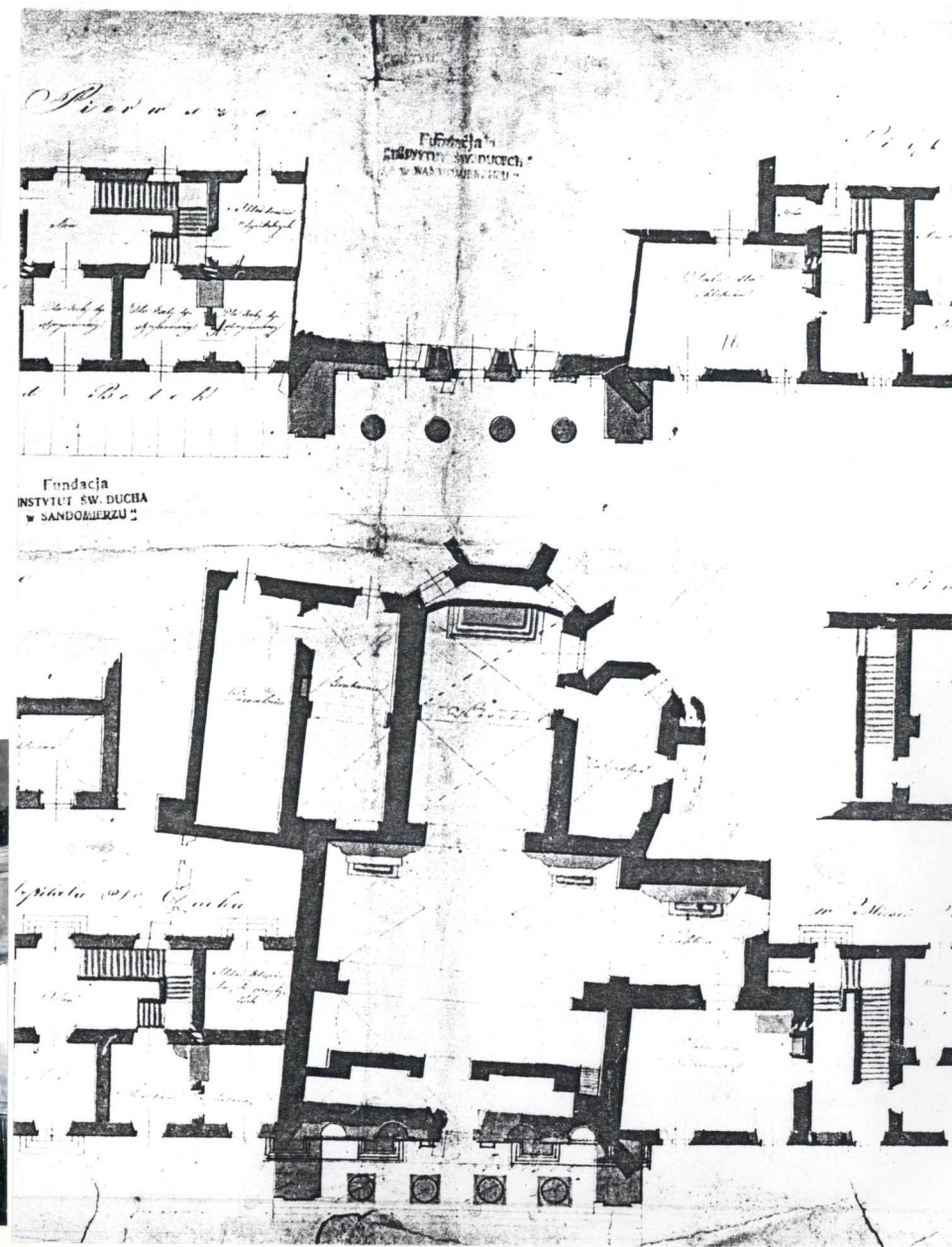

wnętrze prezbiterium

chór muzyczny

projekt przebudowy kościoła z
ok. 1823 r., F. Popławski, fragm.

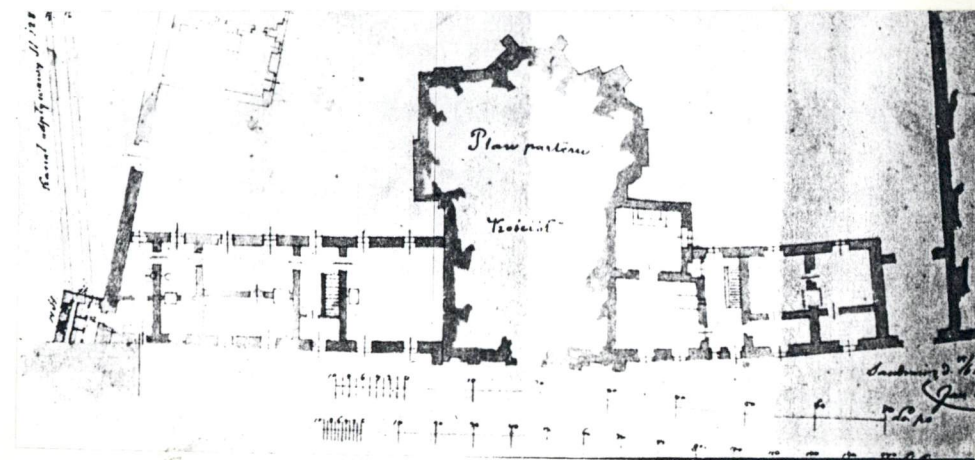
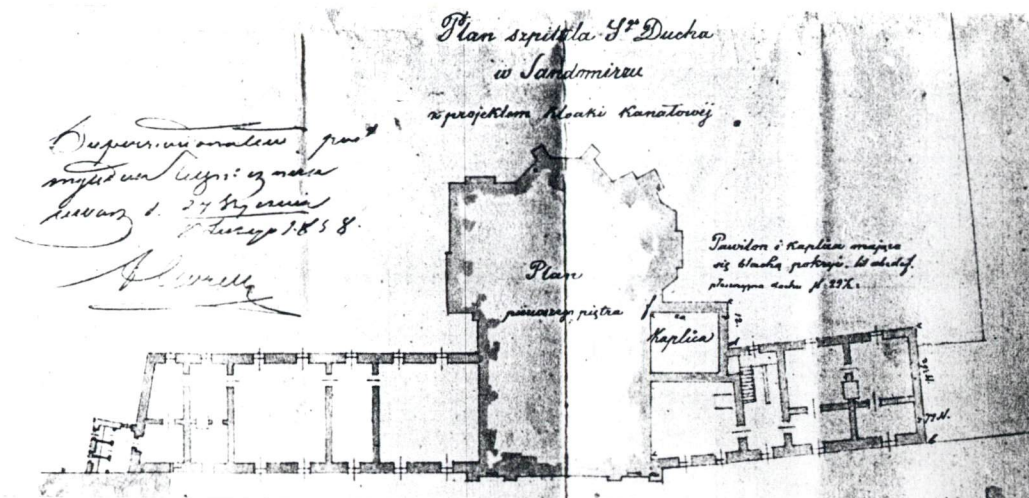

1. Miejscowość Sandomierz	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Kościół szpitalny p.w. św. Ducha, ob. filialny	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) 23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne, c.d.
------------------------------	---	---

projekt elewacji z 1823 r.,
F. Popławski, fragment

plan zabudowań szpitalnych z 1857 r., J. Lasota,
parter i piętro, fragment

Wkładkę założył:
Jerzy Zub, IX 1993
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów:
PSOZ o/W Tarnobrzegu

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.

elewacja wg fotografii
H. Poddębskiego z 1922 r.

kościół od strony dziedzińca wg fotografii
H. Poddębskiego z 1922 r.

1. Miejscowość

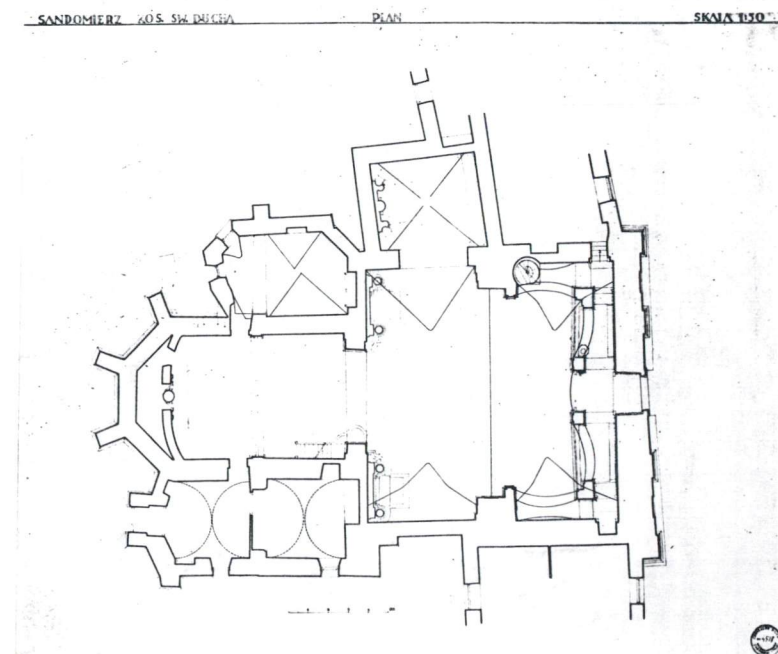
Sandomierz

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Kościół szpitalny p.w.
św. Ducha, ob. filialny

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne, c.d.

widok prezbiterium wg fotografii
z 1960 r., W. Wolnyplan wg pomiaru Centralnego Biura
Inwentaryzacji Zabytków
z 1950 r.

Jerzy Zub, IX 1993

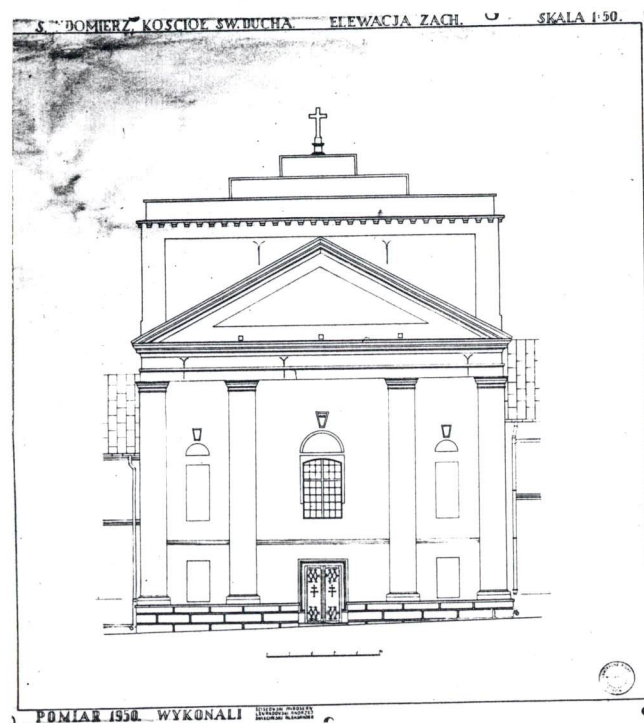
Wkładkę założył:

(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ o/W Tarnobrzeg

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

fasada kościoła wg pomiaru z 1950 r.
Centralnego Biura Inwentaryzacji
Zabytków

elewacja wschodnia kościoła wg pomiaru
z 1950 r. Centralnego Biura
Inwentaryzacji Zabytków

